

AGRÁRMINISZTERIUM

ISKOLAKERTEKÉRT
ALAPÍTVÁNY

Hagyomány és innováció az iskolakertben

Iskolakerti szakmai anyag

Debreceni Gönczy Pál Általános Iskola 2019.

Burger Angéla Erzsébet
Intézményvezető

Gönczy Pál nyomdokán

Különleges a helyzetünk, hiszen egyike vagyunk annak a három iskolának az országban, mely Gönczy Pál nevét viseli. 1994-ben köteleződünk el pedagógiai munkássága mellett, s nyilvánítottuk ki pedagógiai programunkban annak őrzését, fejlesztését. S hogy ki volt Gönczy tanár úr, s mit csinált? Nem kisebbet, mint aktív részese volt a tavaly 150 éves Népiskolai törvény megalkotásának, bevezetésének. Azokban az időkben Eötvös József Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumában dolgozott, több tisztséget is betöltött, s államtitkárként nagyon sokat tett a magyar közoktatásért.

Iskolánk jelenlegi tantárgyi rendszere Gönczy szemléletét, pedagógiai értékrendjét követi. Ő az iskolakerti munkát soha nem öncélúnak tekintette, hanem gazdálkodás központúan kezelte (az általa alkotott tantárgyi rendszerekben is így jelent meg). A modern dolgok mellett mindig kiemelt szempont volt a helyi gazdálkodás hagyományinak megismertetése. Fontos volt a munkára nevelés és (bár mai a kifejezés) a pályaorientáció.

Így teszünk mi is. **Emelt óraszámú természettudományos képzésünk** középpontja az **iskolakert**, amelyben hasznosulnak a **természettudományos tanórákon** elsajátított ismertek és kerti tevékenységek visszahatnak a környezet- és egészségtudatos életmódra nevelésre. Mindezt támogatja az 5. évfolyamon tanított **hon-és népismeret** tantárgy, ahol helytörténetet, helyi gazdálkodást is tanulnak a gyerekek, a 7. évfolyamon tartott **pénzügyi és gazdasági ismeretek**, mely a mai körülmények közötti eligazodást alapozza, s előkészíti az iskolakertre épülő diák vállalkozásban történő szárnypróbálgatást.

Egész napos iskola rendszerében dolgozunk mind a nyolc évfolyamon. Ennek sajátossága, hogy tanulóinknak egyéni tanulási céljaik, útjaik vannak, melyet gazdag tevékenységrendszer szervezésével támogat a nevelőtestület. A csoportos és egyéni tanulássegítő foglalkozások mellett többféle tematikus programot kínálunk. A gyakorlati életre nevelés tematikus program az alsó tagozatban „A fészker titka” – a kézműves mesterek mellé szerződött inasoknak szól. A felső tagozat programjaiban „Varázs tanya” „A hét kapu titka” „Vállalkozó leszek” – a régi korok gazdálkodási hagyományai és mai világunk kihívásai együttesen jelennek meg. Módszertana a kerettörténet – storyline módszerre épül.

Pedagógiai tevékenységünk tervezésénél szem előtt tartjuk, alkalmazzuk Gönczy tanácsát: **„... mert a gyerekre a biztatás, a dicséret hat a legjobban!”**

„Az ember eredendően jó, az ember érték, s mindenképpen szunnyad valamire tehetség benne.”

A természettudományos tehetséggondozás, komplex tehetségprogramok fejlesztése és megvalósítása egyik fő tevékenysége iskolánk akkreditált kiváló Gönczy Tehetségpontjának. Komplex programjaink valamilyen formában mind kötődnek az iskolakerti tevékenységekhez, de leginkább a Gazdálkodás falun program az, amellyel hagyományt teremtettünk, s megalkotása (2010/2011. tanév) óta minden tanév utolsó heteinek egyikén megtartjuk a hatodikosoknak.

Szakmai anyagunkban ezt a programot mutatjuk be, osztjuk meg jó gyakorlatként az iskolakertek hálózati közösségében. A program leírása a komplex tehetségprogramok akkreditációja során elvárt szerkezetben készült.

Gazdálkodás falun

Komplex tehetséggondozó program

„Gondolkodva építs kezeiddel egy tisztább, szebb, emberibb világot!”

A Gönczy Tehetségpont tehetséggondozó tevékenységét kívánjuk fejleszteni, bővíteni a „Gazdálkodás falun” című komplex tehetséggondozó program megalkotásával, mely program része a Gönczy Tehetségpont komplex tehetségfejlesztő rendszerének. A rendszerbe illeszkedve feladata a természettudományos ismeretek gyakorlati tevékenységekben történő alkalmazása, a múlt elemeiből építkezve a jelen ismereteinek felhasználásával a jövőbe mutatni.

1. A tehetségsegítési terület meghatározása

Programunk a Gardneri intellektuális képesség területek közül kiemelten a természeti, térbeli-vizuális, interperszonális és intraperszonális területek fejlesztését célozza.

2. Helyzetelemzés

A program előzménye a Debreceni Gönczy Pál Általános Iskola nevelőtestületének a környezeti nevelés, hagyományörzés, tehetséggondozás terén végzett több évtizedes munkája, elköteleződése.

Az 1990-es években kezdtük fejleszteni az őshonos állatokat bemutató „minifarmot”, amely kiteljesedve Rózsavölgyi Gyermekkert Ökológiai Oktatóközpontként évente kétezer gyermeket fogadott különféle ökológiai és kézműves, hagyományörző foglalkozásra a város közoktatási intézményeiből. A tanulónak szervezett tevékenységközpontú foglalkozások megtartását többféle helyszín szolgálta: barkács műhely, fazekasház, kézművesház (textil műhely), háztartástan terem, ökológia terem, nyári konyha, lovarda, gyógy- és fűszernövénykert, konyhakert, gyümölcsös kert – benne fajtamentő tündérkert 16 féle fajtájú almafával –, üvegház, kerti tó, sziklakert. Az Ökológiai Oktatóközpontban tartottunk lovakat, szürkemarhát, juhot, kecskét, nyulat, kutyát, macskát, sokféle baromfit, pávát, fécánt, fürjeket.

A programok kínálatát képzett pedagógusok és ökológus kollegák állították össze. Ízelítő a kínálatból:

- Állatok a ház körül
- Őszi termések
- Szüret a farmon
- Élet a lábunk alatt (a talaj, mint élőhely megismerése, vizsgálata)
- Madarak a kertben
- Téli álmok, lábnyomok a hóban
- Téli csemegék
- Fény a sötétben
- Ébredő természet (kicsinyek a farmon)
- Jeles napokhoz kapcsolódó szokások

Pedagógiai programunkban központi helyet foglal el a múlt értékeinek átadása. Kodály szavait irányadónak tekintjük ebben a munkánkban: *„A kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg nem szerzi magának.”*

Helyi tantervünkben fontos feladatunk az elődök kultúrájának megismertetése a felnövekvő generációkkal. Tesszük mindezt az élménypedagógia eszközrendszerével. Ennek egyik pillére a kézműves hagyományok ápolása, megőrzése, hogy tanulóinkkal

behatóan ismertessük meg a népi kismesterségek alapjait, a technológiákat. Nagy hangsúlyt helyezünk a természetes anyagok megmunkálására, a rendszeres alkotó, értékkeremtő tevékenységre.

Másik pillér az a sajátosságunk, ahogy a helytörténeti ismeretek megjelennek tantervünkben. Ehhez saját kiadású helytörténeti könyvünk is van.

„Le Bon francia tudós mondta: „A hazát védeni – minden nemzetnek azt jelenti: védeni múltját, jelenét, jövőjét!” Védünk, óvnunk kell nekünk is mindazt, ami magyarrá tesz bennünket, ébren kell tartani hagyományainkat, szokásainkat – mindenütt: magunkban, családjunkban, iskolában, lakóhelyünkön, országunk határain innen és túl.” írta könyve előszavában Lévai Béla tanár úr.

Harmadik nagyon erős pillér a gazdálkodás jelenléte helyi tantervünkben, nevelési programunkban.

Technika, életvitel és gyakorlat tantervben jelentős helyet foglal el a kertgazdálkodás témaköre ötödik osztálytól nyolcadikig minden évfolyamon. Az elméleti ismeretek mellett gazdag gyakorlati tevékenységet kínálva.

Technikatanítási modellünkben utat mutatunk arra a problémára is, mellyel a fejlett Európának is szembe kell néznie, nevezetesen, hogy a felnövekvő (különösen a városokban élő) generációk mit sem tudnak arról, hogy az étel, amit naponta megvásárolnak, elfogyasztanak, tulajdonképpen mi, honnan, hogyan, ki által kerül az asztalra. Ha nem tudnak semmit a mezőgazdaságról, hogyan lesz ez vonzó életpálya? Hetedik osztályban önálló tantárgyunk a Pénzügyi és gazdálkodási alapismeretek, ahol olyan a pénzügyekben is tudatos tanulókat szeretnénk nevelni, akik jártasságot szereznek a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában, a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik következményeit, értik a körülöttük zajló világot, értik, érzik felelősségüket környezetükért, a fenntartható fejlődésért.

A tantárgyi rendszerhez szorosan illeszkedik Munkaiskola programunk, mely önkéntes munkára, alkotó tevékenységre biztosít lehetőséget tanulóinknak.

Mindezt támogatja a Felsőjózsi 4H Klub Egyesület, amely sajátos civil eszközkészletével biztosít további lehetőséget a tanultak alkalmazására, a gazdálkodásra, az önálló alkotó munkára.

2009-től a Gönczy Tehetségpont megalakításától az intézményi innováció iránya a tehetséggondozás felé fordult. Hagyományos tevékenységrendszerünket komplex tehetséggondozó programok rendszerébe szerveztük, minden korosztálynak lehetőséget kínálva. Saját fejlesztésű programjaink:

9-10 éves gyerekeknek „Ismerd meg az öt elem titkát!” Komplex tehetséggondozó program, mely a tanulók természettudományos érdeklődését hivatott alapozni, fejleszteni.

11-12 éves, iskolakerti tevékenységek iránt érdeklődő, alkotni szerető gyerekeknek gyakorlat orientált természettudományos programpárt fejlesztettünk Kert-ÉSZ, Kert-ÉP címmel. A két, egymást kiegészítő 30-30 órás programban a gyógynövényekkel és feldolgozásukkal, kerttervezéssel, kertépítéssel foglalkoznak a gyerekek.

13 éveseknek „Láthatatlan világ” komplex tehetséggondozó program, mely kutatásra kísérletezésre biztosít lehetőséget a fizika, kémia, biológia, ökológia köréből.

A 2010-2011-es tanévben a TÁMOP-3.4.4/B-08/1-2009-0036 pályázati projekt részeként feladatunk volt a Gönczy Tehetségpont fejlesztése, tevékenységrendszerének bővítése.

Erősségeinkből, hagyományainkból építkezve egy komplex tehetséggondozó program fejlesztésébe kezdtünk, mely öt programelemét egy sajátos élettér-iskola programba fűzi.

A programnak „GAZDÁLKODÁS FALUN” címet választottuk.

3. A program céljának meghatározása

A „Gazdálkodás falun” program komplex tehetséggondozó program, s mint ilyen sajátossága, hogy fejleszti

- a tehetséges gyerek erős oldalát,
- kiegyenlíti a tehetséges gyerek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalát,
- fejleszti önismeretüket, társas kapcsolataikat,
- szabadidős, lazító programokat is tartalmaz.

A program célja:

- ismeretek közvetítése az ökológia, agrotechnika, néprajz, hon-és népismeret, technika, egészségügy köréből,
- képességek, készségek fejlesztése, különösen a kritikus gondolkodás, kreatív gondolkodás, problémakeresés és megoldás, kutatás, döntéshozatal, együttérzés, együttműködés körében,
- attitűdfejlesztés, érték közvetítés
- tehetségdiagnosztika

4. A programba történő beválogatás

A programot iskolánk minden hatodik évfolyamos tanulóinak kínáljuk. Ekkorra a tanulók jelentős része már beválogatásra kerül valamilyen tehetség programba (3. osztály végén érdeklődéstérkép, 4. osztály végén Kincseink városi tehetségmérés, 5. osztályban a beválogatott gyerekek pszichológiai mérése a Kincseink program keretében). Kíváncsiak vagyunk a többi gyerekre is. Milyen tehetséggondozó programba válogatható be? Hogyan alakult (fejlődött) az érdeklődése az elmúlt négy évben? Hogyan működnek együtt csoportban?

5. Az alkalmazott tevékenységi formák és feltételeik

A programot az élettér-iskola kínálja speciális szervezeti formában valósítjuk meg.

Az iskola egyfelől a tanulás helyszíne, másfelől a diákok, pedagógusok, iskolai dolgozók élettere. A tanítás, együttélés, kommunikáció, iskolai szervezés, vezetés sokoldalú lehetőséget ad egy élet közeli és jövőorientált tanulási-tanítási folyamat megvalósítására.

Ennek jellemzői:

- gazdag kommunikáció, információcsere
- problémákkal és konfliktusokkal való foglalkozás, rugalmasság és kompromisszumkészség,
- cselekvésre nevelés,
- projekt gondolkodásmód,
- csapatmunkára való készség fejlesztése,
- demokrácia.

Módszertana az élménypedagógiára épül:

- felkelteni a lelkesedést,
- intenzíven odafigyelni, minden érzékszervvel érzékelni,
- konkrétan megismerni és megélni (megélni – ismerni – cselekedni)
- a megélt és megismert dolgokat másokkal megosztani,
- fejjel, szívvel és kézzel tanulni,
- szociális tapasztalatokat is felhasználni (társas kapcsolatok fejlesztése)

A program megvalósítása során központi szerepet kap az alkotó tevékenység. Fontos, hogy a gyerekek olyan produktumokat hozzanak létre, amelyek a valódi világban is alkalmazhatók. A program során tervezett tárgykészítő tevékenység a praktikum mellett, néprajzi értékeket is közvetít, s elvezet a művészetek világába.

Megvalósítása rendhagyó tanítási napokon történik, intenzív egy hetes programmegvalósítás keretében.

A foglalkozásokat az adott évfolyamot tanító pedagógusok tartják, az osztályfőnökök és a technika tanárok. Szükség szerint a speciális ismereteket igénylő témákat szakos kolléga, vagy meghívott vendég (szülő) segíti. Az évfolyam tanulóit 4-5 csoportban foglalkoztatjuk. Csoportlétszám: 10-15 fő.

6. A célok elérését mutató indikátorok meghatározása

A fejlesztő munka hatékonyságát a következők vizsgálatával határozzuk meg:

- általános intellektuális képességek fejlődése
- tanulási motívumok változása
- szorongási mutatók változása

7. A program megvalósítása során alkalmazott mérések

Naponta egy-egy nyolc órás blokk megvalósítása után kérdőív kitöltése, amely tartalmaz:

- egy rejtvényt vagy totót az ismeretek felidézésére, rendszerezésére, alkalmazására,
- elégedettségmérő kérdéseket
- attitűdmérésre alkalmas véleményalkotást igénylő feladatot

A foglalkozásvezető által irányított feszültségoldó, levezető beszélgetés.

8. A program eredményeinek mérése

Akkreditált kiváló tehetségpontként rendszeresen végzünk önkontrollos hatásvizsgálatot, melynek során a program tartalmát, tevékenységeit értékeljük, megújítjuk.

9. A monitoring eszközei, eredményei

Két kiemelt területen végzünk vizsgálatot. Egyrészt a programban résztvevő pedagógusok a programzáró szakmai foglalkozáson értékelik a tevékenységek megvalósulását, javaslatot tesznek továbbfejlesztésére. Másrészt a tehetségdiagnosztikai jelleg miatt értékeljük, elemezzük a tanulók tevékenységét is. Ennek eszközei a naponta készült tanulói produktumok, alkotások, kérdőívek. Az értékelés előkészíti a 7. osztályos egész napos iskola keretében kínált egyéni tanulási célok tervezését és egyéni tanulási utak kidolgozását. Ezt a munkát a Treffinger-féle egyénre szabott programtervezési modell alapján végzik, a tanulókkal közösen.

Tükröm, tükröm...

	Tartalmak	Általános fejlesztési követelmény	Intellektuális képesség	Érdeklődés, motiváció	Attitűd, magatartás, viselkedés
1.	Ökológia, agrotechnika Textilek alapanyagai, textilművelek termesztése, juhtartás	Ismeretszerzési képességek (len, kender, gyapot) (gyapjú)	Ok-okozat textilművelekből—textil birka—gyapjú—nemeztárgyak	Birkatartás hagyományai térségünkben (Hortobágy) Paraszti élet hagyományai.	Érdeklődés, a bennünket körülvevő természetes anyagokról. A természetes állattartás, növénytermesztés jelentősége, ezzel való azonosulás.
2.	Néprajz, hagyományőrzés, drámajáték Viseletek	Ismeretszerzés és alkalmazása az életmód, népszokások és viseletek témakörében.	Ismerje meg a különféle viseleteket. Tudja azt, hogy kik és milyen alkalmakkor viselték ezeket. Ismerje meg a magyarság jellemző viseleteit. Szituációs játékokkal mutassanak be egy-egy népcsoportot, vidéket, népszokást.	A kíváncsiság és az empátiakészség felkeltése. Egykor hogyan éltek, öltözködtek az emberek? Gyűjtsék össze a régi ruhákat, használati tárgyakat!	Tudatosítani azt, hogy fontos a néphagyományok ismerete, ápolása, megbecsülése. Őrizzék meg és alkalmazzák a legfontosabb népi szokásokat! Gyűjtsék össze lakóhelyük tárgyi emlékeit!
3.	Alkotó tevékenység Textiltechnikák alkalmazása	Feldolgozási képességek; fonás, szövés, textilfestés, nemezelés történeti érdekességei. Használati tárgyak készítésének különféle módjai.	Forma és funkció közötti kapcsolat. Természetes anyagok használata. Textilkészítés eredete, ősi minták jelentéshordozó szerepe.	Egyes kultúrák tárgyalató tevékenysége. Saját élmények vizuális megjelenítése, hangulatok, érzelmek kifejezése különböző témák feldolgozása során	Környezettudatos magatartás, természetes életmód iránti vonzalom környezet értékeinek megbecsülése.
4.	Közösségépítő, lazító programok Közös éneklés, tánc, játékok: méta, városi	Együttműködést igénylő játékokban részt vesz.	Inter- és intraperszonális képességek fejlesztése	Törekszik a csapata sikerességére	Segítségét kér és ad. Részt vesz szabályok megalkotásában, betartja azokat.

Fűben-fában orvosság

	Tartalmak	Általános fejlesztési követelmény	Intellektuális képesség	Érdeklődés, motiváció	Attitűd, magatartás, viselkedés
1.	Ökológia, agrotechnika Méhészet, gyógynövénytermesztés	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség a méhészet, gyógynövényismeret témakörében	Méhek, dongók, darazsak közötti különbség. A méhek testének felépítése, egy méhcsalád szerkezete. Különböző méhészeti termékek megismerése. A méhtartás jelentősége. A legfontosabb gyógynövények felismerése, gyógyhatásuk megismerése. Gyógynövények feldolgozása, illóolaj lepárlás.	Az államalkotó rovarok különleges világa. Méh mikroszkópos vizsgálata. Hogyan készíthetünk otthon házi gyógy készítményeket? Az ember és a természet harmóniája	Azonosulás a környezetkímélő magatartással, közös tevékenységekben való együttműködés, közvetlen tapasztalatok megélése. Egészsége életmódra nevelés. „Az vagy, amit megeszel” beszélgetés, vélemények ütköztetése, önismeret
2.	Néprajz, hagyományörzés, drámajáték Népi gyógyászat	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség a népi gyógyászat témakörében.	Szituációs játékokkal, nyelvi feladatok megoldásával fejlessze ismereteit, képességeit, fantáziáját. Ismerje meg a józsai néphagyományokat.	Hogyan tükrözi a magyar nyelv és irodalom a népi hagyományokat? Színes, játékos feladatokkal, érdekes esetekkel felkelteni a gyerekek érdeklődését.	Ismerje meg és becsülje, ápolja a népi hagyományokat, lakóhelye sajátosságait! Tudatosítani azt, hogy ezek fontos részei a magyar kultúrának és a nemzettudatnak.
3.	Alkotó tevékenység Növényi alapanyagú készítmények elkészítése (pl: gyógynövényes méz, illóolaj, szappan, krém, stb.)	Alkotótevékenység során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait. Munkáját tervezi, terv mentén társaival együttműködik. Tevékenységét a tervhez viszonyítva értékeli.	Vizuális-térbeli képességek fejlesztése, társas tevékenységek során együttműködései, problémamegoldó képesség fejlesztése.	A felhasznált gyógynövények jellemző tulajdonságai, felhasználási lehetőségei, feldolgozási technológiái	Munkavégzési szabályokat betartja. Terveit szóban, rajzban megosztja. Tevékenységének következményeit mérlegeli.
4.	Közösségépítő, lazító programok	Együttműködést igénylő játékokban részt vesz.	Inter- és intraperszonális képességek fejlesztése	Törekszik a csapata sikerességére	Segítséget kér és ad. Részt vesz szabályok megalkotásában, betartja azokat.

Tejben-vajban

	Tartalmak	Általános fejlesztési követelmény	Intellektuális képesség	Érdeklődés, motiváció	Attitűd, magatartás, viselkedés
1.	Ökológia, agrotechnika Szarvasmarhatartás, tejtermelés, tejfeldolgozás	Ismeretszerzés Feldolgozás Alkalmazási képességek Jártasságok megszerzése	Ok-okozat felismerése Összehasonlítás/azonosítás megkülönböztetés/ Ismeretek alkalmazása: tejelő állatok kor és nem szerinti elnevezése, a tej összetétele, tejipari termékek.	Természettudományos kíváncsiság. Önálló ismeretszerzés igénye Érdeklődjön e fontos tápanyag iránt	Egészségtudatos táplálkozás Ismerje a vitaminok szervezetre gyakorolt hatását Ismerje saját lehetőségeit a felhasználás terén
2.	Néprajz, hagyományőrzés, drámajáték Tejfeldolgozás a paraszti udvarban, eszközök használata	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség. A tej és tejtermékek szerepe, helye a táplálkozásban. Tej feldolgozása otthon, különböző korokban.	A tej vizsgálata, hagyományos feldolgozása, eszközök használata	Önellátó gazdaságok régen és ma. Hogyan éltek az emberek hűtőszekrény nélkül?	Termékismeretre épülő tudatos fogyasztói magatartás
3.	Alkotó tevékenység Tejtermékek felhasználásával ételkészítés	Alapanyagok, félkész termékek, késztermékek. Együttműködés munkamegosztás szerint.	Recept értelmezése, alapanyagok mérése, előkészítése. Ételkészítés csapatban.	Eredményes tevékenység öröme Meglévő ismeretek bővítése, tájékozottság	Feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartja, megérti a munkatevékenység értékteremtő jellegét.
4.	Közösségépítő, lazító programok Bigézés ütőfával röptető csoportos játék: Pontszerző versenyjáték.	Együttműködést igénylő játékokban részt vesz.	Inter- és intraperszonális képességek fejlesztése	Törekszik a csapata sikerességére	Segítséget kér és ad. Részt vesz szabályok megalkotásában, betartja azokat.

Táltos paripán

	Tartalmak	Általános fejlesztési követelmény	Intellektuális képesség	Érdeklődés, motiváció	Attitűd, magatartás, viselkedés
1.	Ökológia, agrotechnika Ló tartás, lovas sportok	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség a ló tartás témakörében	A ló testének felépítése, testtájai. A világ különböző lófajtái. Lovak színének elnevezései. A ló jármódjai. Lószerszámok, lópatkolás. A ló tartás alapjai. Lovassport, lósport. Híres lovak.	A ló közvetlen megfigyelése. A ló és ember kapcsolata. A lovaglás élménye. Élet egy istállóban. A lovaglás, mint sport.	Az állatokkal való felelős magatartás, bánásmód kialakítása. Az állattól való félelem legyőzése, az állat helyes idomításának ismerete.
2.	Néprajz, hagyományőrzés, drámajáték Ló a magyar kultúrában, mondavilágban	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség. Paraszti munka a ló megjelenése a magyar népdalokban, népviseletekben, összefüggések keresése.	Ismeretek alkalmazása, tudatos megfigyelés. OK-okozat felismerése.	Magasabb szintű tájékozottság. A természet és a paraszti élet rendje, a ló haszna, szerepe. Ló a népdalokban: a csikósok, a gulyások. Híres betyárok, a ló betörése. Rózsa Sándor című film részlet. Pásztortánc találkozó videó.	Népi-nemzeti sajátosságaink, értékeink kiemelése, megbecsülése, a hagyományőrzés fontossága. A természet, állat és az ember egymásra utaltsága, a természetes életmód iránti vonzalom.
3.	Alkotó tevékenység Ismerkedés lószerszámokkal, fonatok készítése, patkolás megfigyelése	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képességek, tájékozódás a bőrről.	- meglévő ismeretek alkalmazása - új ismeretek elsajátítása	- magasabb szintű tájékozottság - eredményes tevékenység öröme - meglévő ismeretek bővítése - meglévő ismeretek bővítése	- természetes életmód iránti vonzalom - Pontos munkára törekvés
4.	Közösségépítő, lazító programok Kecskézés, bakozás. Lovaglás, lovas kocszás	Együttműködést igénylő játékokban részt vesz.	Inter- és intraperszonális képességek fejlesztése	Törekszik a csapata sikerességére	Segítséget kér és ad. Részt vesz szabályok megalkotásában, betartja azokat.

Magból kenyér

	Tartalmak	Általános fejlesztési követelmény	Intellektuális képesség	Érdeklődés, motiváció	Attitűd, magatartás, viselkedés
1.	Ökológia, agrotechnika Szántóföldi növénytermesztés, gabonafélék, táplálkozási ismeretek - élelmiszertan	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség a szántóföldi növénytermesztés, gabonafélék témakörében	Szántóföldi növények jelentősége (gabonafélék, olajnövények, takarmánynövények, ipari növények). A főbb gabonaféléink megismerése, felhasználása. Táplálkozási alapismeretek, tápanyagok csoportosítása. Élelmiszerek feldolgozása.	Mi terem a határban? Hogyan lehet megkülönböztetni a gabonaféléket? Hogyan lesz a magból kenyér? Kalász szerkezetének vizsgálata. Egyéni vizsgálatok, rajzok készítése. Népek kenyerei.	Összefüggések meglátása, összehasonlító, megkülönböztető képesség. A föld javainak tisztelete, takarékoságra nevelés, az élelmiszerekkel való helyes bánásmód.
2.	Néprajz, hagyományörzés, drámajáték A paraszti munkák éves rendje,	Ismeretszerzési, feldolgozási és alkalmazási képesség – jeles napok elhelyezése a naptárban, jellemző tevékenységek.	Térbeli-vizuális képességfejlesztés, a kemencék típusai, a kenyérsütés eszközei. Hagyományos eszközök, technológiák vizsgálata, elemzése.	A kenyér jelentősége az életünkben. Ennek megjelenése a művészetekben. Irodalmi, képzőművészeti alkotások, népdalok, játékok.	Értékek, hungarikumok. Érzelmi kötődés hagyományainkhoz.
3.	Alkotó tevékenység Kenyer-, lángos-, rétes-perecsütés	Részvétel tervezési, kivitelezési folyamatban. Együttműködés munkamegosztás szerint.	Matematikai-logikai, térbeli vizuális, interperszonális képességfejlesztés. A kenyér hozzávalói. mennyiségek recept szerint, mértékegységek váltása, a technológiai folyamat.	Képlékeny anyagok (tészta) megmunkálása, formázás. Ízek, illatok, kóstolás.	Feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartja, megérti a munkatevékenység értékteremtő jellegét.
4.	Közösségépítő, lazító programok Gólyázás, fecskézés bothajtó csoportos játék (botos <i>pásztorjáték</i>).	Együttműködést igénylő játékokban részt vesz.	Inter- és intraperszonális képességek fejlesztése	Törekszik a csapata sikerességére	Segítséget kér és ad. Részt vesz szabályok megalkotásában, betartja azokat.

GAZDÁLKODÁS FALUN – Heti programterv 2019.

Idő-beosztás	Hétfő 06.03.	Kedd 06.04.	Szerda 06.05.	Csütörtök 06.06.	Péntek 06.07.
Témavezető	FMÁ	NTSz Kárpátalja	FL Délvidék	KZs Erdély	NKI Felvidék
Téma nap	Tükröm-tükröm	Fűben, fában orvosság	Tejben-vajban	Táltos paripán	Magból kenyér
Segítők:		Méhész szülő, Csőke Ilona		Lóska Eszter Kondorné Pedl Borbála	
7.45-8.45	Gyülekező, Munkareggeli, Plenáris ülés - napindító				
8.45-10.45 1. foglalkozás	<u>Szekció:</u> Programtervezés, bemutató anyagok készítése: - család, lakóhely és környéke, foglalkozás, életmód - ismeretek téma szerint (több rövid előadás, néhány perces kisfilm)	<u>Plenáris:</u> Bemutatja családjának munkáját a kárpátaljai méhész. A méhek élete. A méhtartás jelentősége. Ismerkedés a mézekkel, méhészeti termékekkel.	<u>Plenáris:</u> Bemutatja birtokát, munkáját a délvidéki gazda, aki állattartással, tejtermékek előállításával foglalkozik. Ismerkedés a tejjel, a tejtermékekkel.	<u>Plenáris:</u> Bemutatja ménesét a csernaakeresztúri gazda. Minden, amit a lóról, lovassportokról tudni lehet. A táltos paripa.	<u>Plenáris:</u> Bemutatja munkáját a felvidéki molnár és a pék. Ismerkedés a gabonákkal, malmokkal, malomipari termékekkel, hagyományos kenyérsütési technológiákkal.
10.45-11.00	Tízórai – a küldöttek ismerkedése, látogatás egymás házában.				
11.00-12.30 2. foglalkozás	<u>Plenáris:</u> 30' Családok bemutatkozása 30' Ismerkedés az egyes tájegységek jellegzetes viseleteivel. A	<u>Szekció:</u> 50' Séta a gyógynövénykertben. Ismerkedés a gyógynövényekkel. Növények gondozása, gyűjtése. <u>Plenáris:</u>	<u>Házon kívül:</u> Látogatás „egy farmon”. Állattartó építmények megfigyelése és rajzolása. Segítünk a gazdának. Munka az iskolakertben.	<u>Házon kívül:</u> Látogatás egy lovardában. Barátkozás a lovakkal, nyergelés, lovaglás. A ló gondozási, ápolási munkái.	<u>Szekció:</u> Minden család készít egy kis ízelítőt a mindennapi kenyerekből, péksüteményükből.

Idő-beosztás	Hétfő 06.03.	Kedd 06.04.	Szerda 06.05.	Csütörtök 06.06.	Péntek 06.07.
Témavezető	FMÁ	NTSz Kárpátalja	FL Délvidék	KZs Erdély	NKI Felvidék
Témanap	Tükröm-tükröm	Fűben, fában orvosság	Tejben-vajban	Táltos paripán	Magból kenyér
	ruházat elemei, díszítményei. 30' Ruházati alapanyagok	40' A gyógynövények feldolgozása – bemutató.			
12.30-13.30	Ebédszünet. Lazítás.				
13.30-15.30 3. foglalkozás	<u>Szekció:</u> Fotóparavánok kiállítása viseletekből, Fotózás. Barátság karkötő készítése.	<u>Szekció:</u> Gyógynövények felhasználásával készült termékek készítése: Fűszerkeverék, olaj, ecet. Fürdőszó. színes porcukor, illatosító, lekvár, műhelyenként más-más tevékenység.	<u>Szekció:</u> Az állatok haszna forgószínpad feladatokkal: -Túrókrém, sajtkrém -Nemezelt tárgy -Tejtermékek csoportosítása -Pásztorok munkája	<u>Szekció:</u> Pásztorélet fogószínpad feladatokkal: - viseletek - daltanulás - Mi készül bőrből? Kulcstartó készítés bőrből - Mit díszít faragás? Pásztorbot faragás Pásztorélet együtt: tűzgyújtás, táncház, éneklés.	A hét próba. Játékos versengés, ügyeskedés. <u>Plenáris:</u> Vendéglátás, kóstolás. A konferencia zárása. Címek, díjak átadása.
15.30-16.00	Uzsonna. A nap zárása: értékelés, éneklés.				
16.00-17.00	Munkaértekezlet: A nap értékelése, következő napi program megbeszélése, előkészítése				

10. A programból kikerülők nyomon követése

Tanulóink hatodik osztály végén vesznek részt a programunkban. Egy részük hatosztályos középiskolában folytatja tanulmányait. A középiskoláktól visszajelzést kapunk tanulóink fejlődéséről, teljesítményéről.

Tanulmányaikat az iskolánkban folytató, 7-8. osztályt itt végző gyerekeknek az egész napos iskola program keretében kínálunk egyéni tanulási célokat, utakat, mely támogatja a képességek kibontakozását, a tehetség fejlesztését, a megalapozott pályaválasztást.

Nyomon követjük, hogy tanulóink mennyire válnak felelőssé saját tanulmányaikért:

- Kihhasználják-e az iskola nyújtotta programlehetőségeket?
- Részt vesznek-e gazdagító gyakorlatokban (vizsgáldások, kutatások, terepgyakorlatok, kulturális tevékenységek)?
- Részt vesz-e projektekben, mentorálási tevékenységekben?
- Tanulási készségei, pályaválasztási ismeretei hogyan fejlődnek?

11. A programot kidolgozó pedagógusok

Ecsedi Zsolt, Fodorné Magyar Ágnes

Munkájukat segítették:

Bencze Enikő, Csőke Ilona, Gárdonyi Sándor, Kocsis Ildikó, Lévai Tiborné, Makai Judit, Nagy Sándor, Somogyiné Győri Magdolna,

Lektorálta: Burger Angéla Erzsébet

12. A 2019. évi programot megvalósító pedagógusok

- Fodor László
- Fodorné Magyar Ágnes
- Kovács Zsuzsanna
- Nagyné Kocsis Ildikó
- Négyesiné Takács Szilvia